

جلسات شرح و تفسیر

حجت الاسلام و المسلمین استاد
محمد جواد حاج علی اکبری

موضوع:

دعای چهل و دوم (ختم قرآن)
جلسه ۰۹

۱۳۹۶/۰۱/۲۱

■ اعتكاف و آباد ساختن مساجد

■ تولدی كه شرافت كعبه را افزایش داد

■ ویژگی‌های سخن خدا در بیان امیر مؤمنان (علیه السلام)

۱. درمان دردها

۲. شفاعت‌کننده‌ی راستگو

۳. همنشینی مؤثر

۴. معیار فقر و غنای حقیقی

۵. آینه تجلی خداوند

■ سرّ دلبران در حدیث دیگران

■ شکر نعمت ولایت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
رَبِّهِمْ

برای نظام علوی و رهبر علوی
و جامعه‌ی علوی خودمان طلب
می‌کنیم. ان‌شاءالله روزهای خوبی
برای جامعه‌ی ارادتمندان حضرت
در سراسر عالم مقدر شود.

یکی از بهترین مناسبت‌ها برای
درخواست و تمنا از خدای متعال،
زمان ولادت ولیّ کامل است و
در این بین، شب و روز سیزده
ماه رجب، عالی‌ترین مناسبت‌ها
است و باید قدر این فرصت
نورانی را دانست. خوش به حال
عزیزانی که از امشب معتکف
می‌شوند. امیدواریم خدای
متعال، از برکت این حضور
معنوی، جامعه‌ی ما را بهره‌مند
کند و اسباب رونق معنوی
بیشتر جامعه‌ی ما را فراهم سازد.

این دقایق و ثانیه‌ها ما را
به سحر مبارک و خجسته‌ای
نزدیک می‌کند که خدای
متعال، بزرگ‌ترین آیه و نشانه‌ی
خود بعد از پیامبر اعظم (صلی الله
علیه و آله) را به بشریت هدیه کرد.

میلاد مسعود و فرخنده‌ی مولای
ما و مولای عالم، حضرت علی
ابن ابیطالب (علیه السلام) را به همه
تبریک عرض می‌کنم و به اتفاق،
این مناسبت پرنور را به ساحت
حضرت بقیت‌الله (علیه السلام) تبریک
عرض می‌کنیم. امیدواریم خدای
تبارک و تعالی از برکت این میلاد
مسعود، به همه‌ی دوستان آن
حضرت در سراسر عالم، بهره‌ی
فراوان عطا کند و مخصوصاً
گشایش‌ها و فتوحات بزرگ

اعتکاف و آباد ساختن مساجد

قدس شریف را از دست غاصبان و اشغالگران نجات بخشد.

تولدی که شرافت کعبه را افزایش داد

کعبه فضیلت‌های فراوانی دارد، ولی شاید آنچه در این سحر مبارک در آن اتفاق افتاد، همانی باشد که کعبه‌ی مبارکه با آن، به همه‌ی اماکن عالم افتخار می‌کند. خدا، تولد ولیّ خود را در خانه‌ی خویش قرار داد. خیلی‌ها سعی کردند این فضیلت را انکار کنند، اما انکارشدنی نیست. رساله‌ها نوشته شد و تقریباً در بین شیعه و اهل سنت، به یک امر اجماعی تبدیل شد که این ولادت در کعبه رخ داده و بر نورانیت آنجا افزوده است. اگر این بیت شریف، ظاهر و

یکی از مصادیق آبادگری خانه‌ی خدا، اعتکاف است؛ چراکه حضور معتکف در مسجد، یک حضور متفاوت است؛ به‌خصوص اگر به لحاظ کمی هم متفاوت باشد؛ چنان‌که در زمانه‌ی ما این چنین شده و از نظر کیفی هم متفاوت شده و جوان‌ها و نوجوانان عزیز ما در آن حضور می‌یابند. ان‌شاءالله خدا اعتکاف، به‌ویژه اعتکاف در بیت الله الحرام را روزی ما نیز بگرداند. من خیلی وقت‌ها دیده‌ام کسانی که آنجا معتکف می‌شوند، حال عجیبی دارند. همچنین در مسجد پیامبر هم اعتکاف وجود دارد و البته با دشواری‌های خاص خودش مواجه است؛ زیرا مسجد را برای ساعاتی می‌بندند. خداوند آن اماکن مقدس و همچنین

۱. درمان دردها

جمله‌ی اول این است که فرمودند: «أَلَا إِنَّ فِيهِ عِلْمَ مَا يَأْتِي، وَ الْحَدِيثَ عَنِ الْمَاضِي، وَ دَوَاءَ دَائِكُمْ، وَ نَظْمَ مَا بَيْنَكُمْ؛» [۱] آگاه باشید که دانش آینده، اخبار گذشته و درمان دردهایتان و نظم میان شما در قرآن است». اینجا امام (علیه السلام) به روشنی به ما خبر می‌دهد که قرآن کریم، حامل همه‌ی علم است و آنچه در گذشته رخ داده و آنچه در آینده رخ خواهد داد، در قرآن کریم موجود است. اسرار تمام دانش، به صورت رمزی در قرآن کریم وجود دارد. چنانچه کسی به قرآن کریم راه پیدا کند، نرم‌افزار اداری عالم را به دست آورده است.

باطن یا پوسته و مغزی داشته باشد، قطعاً باطنش، ولایت امیرالمؤمنین (علیه السلام) است و کسانی که به آن سو می‌روند، چه بخواهند و چه نخواهند، به سمت ولایت الهی می‌روند و مطافشان، ولایت الهی است.

ویژگی‌های سخن خدا در بیان امیر مؤمنان (علیه السلام)

بخش اول مطلب ما چند روایت از امیرالمؤمنین (علیه السلام) در مورد قرآن کریم است که با بحث جاری ما از صحیفه‌ی مبارکه نیز تناسب دارد. من به‌عنوان نمونه چند جمله می‌خوانم؛ وگرنه در این بحث، مطالب بسیار خواندنی وجود دارد و اگر کسی بخواهد آفاق قرآن کریم را بشناسد، یکی از بهترین راه‌ها، نهج البلاغه‌ی امیر مؤمنان (علیه السلام) است.

۲. شفاعت‌کننده‌ی راستگو

جمله‌ی دوم این است: «إِعْلَمُوا أَنَّهُ شَافِعٌ مُّشَفَّعٌ، وَ قَائِلٌ مُّصَدِّقٌ» [۲] بدانید که قرآن شافع‌ی است که شفاعتش پذیرفته شده، و گوینده‌ای است که گفتارش تصدیق شده است.

تعبیر «إِعْلَمُوا» جالب توجه است. حضرت می‌فرماید: بدانید که قرآن کریم، شفاعت‌کننده‌ای است که شفاعتش حتماً به مقصد می‌رسد و سخنگویی است که هر چه می‌گوید، مورد تصدیق حضرت حق است.

راه بهره‌مندی از شفاعت قرآن کریم در عوالم پس از مرگ - برزخ و قیامت - بهره‌مندی از هدایت قرآن است. شفاعت، روی دوم سکه‌ی هدایت است و شفاعت قرآن کریم در باطن، متجلی در

هدایت در ظاهر است. اگر کسی از هدایت قرآن کریم بهره‌مند نشد، از شفاعت آن نیز بهره‌مند نخواهد بود. چنانچه کسی به مرتبه‌ای از هدایت قرآن بهره‌مند شد، به همان میزان از شفاعت قرآن نیز بهره‌مند خواهد شد. هر چه ما بتوانیم ارتباط خود را با قرآن کریم تقویت کنیم و بهره‌ی فکری و ذهنی و عملی داشته باشیم، به همان نسبت رقاء و ارتقا و نجات در عوالم پس از مرگ خواهیم داشت. بر اساس سخن حضرت، اگر قرآن کریم شفاعت کند، کار ما تمام است.

در ادامه حضرت فرمودند: «مَنْ شَفَّعَ لَهُ الْقُرْآنُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شُفِّعَ فِيهِ وَمَنْ مَحَلَّ بِهِ الْقُرْآنُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صُدِّقَ عَلَيْهِ؛ آن‌که

حضرت در ادامه می‌فرمایند، آنچه در او اضافه می‌شود، هدایت است و آنچه در او کاهش پیدا می‌کند، گمراهی است.

حال ببینید ما در همنشینی با قرآن چقدر کم گذاشته‌ایم و چه بهره‌هایی را از دست داده‌ایم!

۴. معیار فقر و غنای حقیقی

در نقل دیگری فرمودند: «وَأَعْلَمُوا أَنَّهُ لَيْسَ عَلَى أَحَدٍ بَعْدَ الْقُرْآنِ مِنَ فَاقَةٍ وَلَا لِأَحَدٍ قَبْلَ الْقُرْآنِ مِنْ غِنًى؛ بدانید که برای کسی بعد از بودن با قرآن تهیدستی نیست، و برای احدی منهای قرآن بی‌نیازی نمی‌باشد». طبق این سخن امیر مؤمنان (علیه السلام) اگر کسی از قرآن کریم بهره‌مند شد، ثروتمند است؛ زیرا به ثروت تمام‌نشدنی رسیده است. چنانچه کسی به قرآن نرسید، هیچ‌چیزی

قرآن در قیامت به شفاعتش برخیزد، شفاعتش در مورد او قبول است، و از هر که شکایت نماید، شکایتش پذیرفته است».

۳. همنشینی مؤثر

جمله‌ی دیگری که در نهج البلاغه نقل شده، جمله‌ی زیبایی است که مکرر شنیده‌اید، اما باز هم شنیدن آن، شیرینی خاص دارد. آن جمله این است: «مَا جَالَسَ هَذَا الْقُرْآنَ أَحَدًا إِلَّا قَامَ عَنْهُ بِزِيَادَةٍ أَوْ نُقْصَانٍ: زِيَادَةٌ فِي هُدًى أَوْ نُقْصَانٍ مِنْ عَمَى»؛ [۳] هیچ‌کس با قرآن نشست، جز اینکه به فزونی یا کمی از پیش آن برخاست: فزونی در هدایت، و کم شدن در کوردلی». امکان ندارد کسی با قرآن مجالست کند، مگر آنکه هر نوبت که جلیس قرآن کریم می‌شود، در آن فرد زیادتی و نقصانی اتفاق می‌افتد.

نخواهد داشت. آن کس که قرآن دارد، چه کم دارد، و آن کس که قرآن ندارد، چه دارد؟! باید اهلش به من و شما بگویند که این یعنی چه و در چه رتبه و زمانی بوده است؟!

۵. آینه تجلی خداوند

تعبیری نیز در خطبه ۱۴۷ نهج البلاغه آمده که خیلی دل‌نواز است. امیر مؤمنان (علیه السلام) می‌فرمایند: «فَتَجَلَّى لَهُمْ سُبْحَانَهُ فِي كِتَابِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَكُونُوا رَأَوْهُ»؛ خدای متعال در کتاب خود برای مردم جلوه و تجلی کرده است، نه آنکه با چشم سر دیده شود؛ اما چنان باب فهمی در عقل و خرد آنان گشوده خواهد شد که جمال الهی را در آینه‌ی قرآن عظیم به تماشا خواهند نشست. اگر ما در مورد قرآن کریم، غیر از همین تعبیر اخیر امیر مؤمنان (علیه السلام) هیچ چیز نداشتیم، همین برای ما کافی بود تا

در تعبیری پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله) در مورد حضرت علی (علیه السلام) فرموده‌اند: «عَلِيٌّ مَعَ الْقُرْآنِ، وَالْقُرْآنُ مَعَ عَلِيٍّ»؛ [۴] علی با قرآن است و قرآن با علی. همان‌طور که در مورد حق این مطلب نقل شده است: «عَلِيٌّ مَعَ الْحَقِّ، وَالْحَقُّ مَعَ عَلِيٍّ»؛ [۵] علی با حق است و حق با علی.

امیر مؤمنان (علیه السلام) نیز در مورد خودشان می‌فرمایند: «إِنَّ الْكِتَابَ لَمَعِي مَا فَارَقْتُهُ مُذْ صَحِبْتُهُ»؛ [۶] این کتاب [قرآن] با من بوده است و از وقتی که با آن بوده‌ام، هرگز بین من و او جدایی حاصل نشده است.

علی» باز کرده‌اند که بعدها تبدیل به یک کتاب مستقل و فوق‌العاده‌ای شد که مطالعه‌ی آن را به دوستان توصیه می‌کنیم.

ابن ابی‌الحدید در ضمن جمله‌ای که گفتم، وارد بابی می‌شود که برای خود من و خیلی‌ها شیرین است. بسیاری از بزرگان، فقها و مفسران به این قسمت رجوع کرده‌اند.

ابن ابی‌الحدید می‌گوید: بدانید اگر علی به خودش بی‌الد و در این فخر کردن بر خویش، فصاحت مثال‌زدنی خود را که مختص به خود او است، به میدان بیاورد و در این زمینه همه‌ی فصحای عرب به میدان آیند و علی را کمک کنند، باز در شرح زیبایی‌های علی، به یک‌دهم آنچه پیامبر در مورد علی گفته

بخش مهمی از عمرمان را صرف انس با قرآن کریم برای تماشای جمال حضرت حق کنیم.

سرّ دلبران در حدیث دیگران

ابن ابی‌الحدید، یک دانشمند سنی‌مذهب و معتزلی است که نهج‌البلاغه را شرح داده است. این شرح از نظر کلامی، ادبی و تاریخی نکته‌هایی دارد و جزء مشهورترین شروح نهج‌البلاغه است. به‌خصوص از نظر فنون ادبی فوق‌العاده است. ابن ابی‌الحدید در جلد نهم این کتاب ارجمند، صفحه‌ی ۶۶، به مناسبت جمله‌ای که امیر مؤمنان (علیه‌السلام) بیان کرده و از خودشان تعریف کرده‌اند، مطلبی را می‌گوید.

مرحوم علامه جعفری در شرح خود بر نهج‌البلاغه، بابی را با عنوان «علی از نگاه

است، نخواهند رسید. بلافاصله ابن ابی الحدید یادآوری می‌کند و می‌گوید: منظور من روایاتی نیست که شیعیان درباره‌ی علی نقل کرده‌اند؛ بلکه منظور من روایاتی است که دانشمندان اهل سنت در کتاب‌های خود در مورد فضائل علی نقل کرده‌اند.

آله) فرموده‌اند: «إِنَّ اللَّهَ عَهَّدَ إِلَيَّ فِي عَلَى عَهْدًا فَقُلْتُ يَا رَبِّ بَيْنَهُ لِي إِسْمَعُ! إِنَّ عَلِيًّا رَأِيَهُ الْهُدَىٰ وَ إِمَامٌ أَوْلِيَايَ وَ نُورٌ مِّنْ أَطَاعِنِي وَ هُوَ الْكَلِمَةُ الَّتِي أَلْزَمْتُهَا الْمُتَّقِينَ؛ خدای متعال درباره‌ی علی با من پیمان بسته است. پس به خدا گفتم: این پیمان را برای من تبیین کن.

سپس ایشان ۲۳ حدیث شیرین و زیبا را نقل می‌کند که من چند مورد از آن را برای شما بیان می‌کنم. این روایات از مسانید و کتب درجه‌ی یک اهل سنت نقل شده است و حواستان باشد افرادی نقل کرده‌اند که دیگری را بر علی (علیه السلام) ترجیح داده‌اند.

بعد خدای متعال فرمود: «مَنْ أَحَبَّهُ فَقَدْ أَحَبَّنِي، وَ مَنْ أَطَاعَهُ فَقَدْ أَطَاعَنِي، فَبَشِّرْهُ بِذَلِكَ، فَقُلْتُ قَدْ بَشَّرْتُهُ يَا رَبِّ؛ کسی که او را دوست داشته باشد، مرا دوست دارد و کسی که او را اطاعت

خوش‌تر آن باشد که سر دلبران گفته آید در حدیث دیگران

۱. یکی از این روایات این است که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و

۲. روایت دوم این است که پیامبر فرموده‌اند: «مَنْ ارَادَ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى آدَمَ فِي عِلْمِهِ وَ إِلَى نُوحٍ فِي فَهْمِهِ وَ إِلَى إِبْرَاهِيمَ فِي حِلْمِهِ وَ إِلَى يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا فِي زُهْدِهِ وَ إِلَى مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ فِي بَطْشِهِ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ».

اگر کسی می‌خواهد همه‌ی انبیا را ببیند، علی (علیه السلام) را ببیند. هر یک از این انبیا برای خودش جلوه‌ای داشته است. نوح، عزم ۹۰۰ سال عبادت داشت و آدم، عالم به کل اسماء و ابراهیم، مشهور به بردباری بود و موسی، زیرکی خاصی داشت و عیسی، زهدش زبانزد بود. چنانچه هر یک از اینها را می‌خواهید ببینید، علی را ببینید.

۳. روایت سوم این است: «وَ

کند، مرا اطاعت کرده است. این مطلب را به علی بشارت بده».

گویا پیامبر (صلی الله علیه و آله) این مطلب را به علی (علیه السلام) بشارت می‌دهد. خدای متعال می‌فرماید: علی در پاسخ این بشارت چه گفت؟! پیامبر نقل می‌کند که:

«فَقَالَ أَنَا عَبْدُ اللَّهِ فِي قَبْضَتِهِ فَإِنْ يَعْذِبُنِي فَبِدُنُوبِي لَمْ يَظْلِمْ شَيْئاً وَ إِنْ يَتِمَّ لِي مَا وَعَدَنِي وَ هُوَ أَوْلَى؛ مَنْ بَنَدَهُ أَوْ وَرِ اخْتِيَارِ أَوْ هَسْتَم. أَكْرَمَ مَرَا عَذَابَ كُنْد، بَه خَاطِرِ كَم وَ كَاسْتِي هَاي مَن اسْتِ دَاشْت وَ أَوْ سْتَم نَمِي كُنْد. وَ چنانچه آنچه را درباره‌ی من وعده داده است، تمام کند، از کرم او است».

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) می‌فرماید: وقتی این جمله را شنیدم برای علی دعا کردم.

کنند و متن کامل روایات را ببینند. بیشتر روایات بیان‌شده در آنجا، از مسند احمد ابن حنبل است که از کتاب‌های مقبول نزد برادران اهل سنت ما است.

شکر نعمت ولایت

امیدوارم خدای متعال ما را قدرشناس نعمت ولایت قرار دهد. قدرشناسی‌اش این است که شیعه شویم. شکر نعمت مودت علی ابن ابیطالب (علیه السلام) که در دل‌های ما وجود دارد و با جان ما عجین است و ثروتی هنگفت است، تشییع است و شیعه شدن، یعنی در مرام و اخلاق و رفتار و اندیشه، به حضرت علی (علیه السلام) اقتدا کنیم؛ چراکه فرمودند: «شِيعَتَنَا مَنْ شِيعَنَا وَ تَبِعَنَا فِي أَعْمَالِنَا وَ آثَارِنَا» [۷] شیعیان ما کسانی هستند که در اعمال و رفتار

الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَوْلَا أَنْ تَقُولَ طَوَائِفُ مِنْ أُمَّتِي فِيكَ مَا قَالَتْ النَّصَارَى فِي ابْنِ مَرْيَمَ لَقُلْتُ الْيَوْمَ فِيكَ مَقَالًا لَا تَمُرُّ بِمَلَا مِنْ الْمُسْلِمِينَ، إِلَّا أَخَذُوا الثَّرَابَ مِنْ تَحْتِ قَدَمَيْكَ لِلْبَرَكَةِ».

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در این روایت قسم یاد می‌کنند و می‌فرمایند: قسم به کسی که جان من در قبضه‌ی قدرت او است - این از عظیم‌ترین قسم‌ها است - اگر نمی‌ترسیدم آنچه بین مردم و عیسی ابن مریم رخ داد، برای تو رخ دهد، درباره‌ی تو سخنی می‌گفتم که بر هیچ گروه از مسلمانان عبور نکنی، مگر آنکه خاک کف پای تو را برای برکت ببرند. دوستانی که علاقه‌مند باشند، می‌توانند به کتاب شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید مراجعه

از ما پیروی و اطاعت می‌کنند».

منابع و مأخذ

[۱]. نهج البلاغه، خطبه ۱۵۸.

[۲]. همان، خطبه ۱۷۶.

[۳]. همان.

[۴]. حاکم نیشابوری، المستدرک

علی الصحیحین، ج ۳، ص ۱۳۴.

[۵]. ابن شاذان، الفضائل، ص ۱۲۳.

[۶]. نهج البلاغه، خطبه ۱۲۲.

[۷]. ورام ابن ابی فراس، تنبیه

الخواطر (مجموعه ورام)، ص ۳۴۷.

چنانچه سرمایه‌ی مودت و محبت را به میدان بیاوریم، نتیجه‌اش تبعیت و تشیع خواهد بود و در این عالم، هیچ مدال و شرافتی بالاتر از تشرف به مدال تشیع علی نیست؛ البته شیعه حقیقی، نه آن چیزی که ما می‌گوییم.

انشاءالله لحظه‌لحظه‌ی عمر ما خرج شیعه شدن شود و مولا مدد کند و دست ما را بگیرد و از امدادهای مادرانه‌ی حضرت زهرا (سلام الله علیها) نیز در این مسیر بهره‌مند باشیم.

خدای متعال به جامعه‌ی ما توفیق علوی شدن و علوی‌تر شدن کرامت نماید و همه‌ی ما را به شرف فرزندی حقیقی و معنوی آن بزرگوار مشرف بفرماید.

افوغها؛ درنگی بر مسئله تعلیم و تربیت

OfoghHa.ir © سامانه پیامکی: ۳۰۰۰۴۸۵۹۵۹

۲ شنبه‌ها

از ساعت ۱۸ الی ۱۹:۳۰

(۶ ماه اول سال)

تهران، خیابان سرچشمه
مجتمع فرهنگی شهدای هفتم تیر